

VI. A BUDDHIZMUS

1. A buddhizmus a -IV. században jelent meg Észak-Indiában. Nevét alapítójáról, a Sákják bölcséről, azaz Sákjamuni Buddháról kapta. Maga a *Buddha* szó értelmes embert vagy fölébredettet jelent, aki ráébredt az igazságra. Buddha eredeti neve Sziddhártha volt, majd a Gótama nevet viselte remeteévei alatt, és megvilágosodása után nevezték csak Buddhának.

Buddha saját maga említi egyik tanításában, hogy semmi újat nem hozott, csak rendezte az akkori hagyományok gyakorlati és elméleti rendszereit: egy olyan módszert tanított, amellyel az ember a vele született, a korábbi életeiből hozott, a létezéséhez tartozó szenvedéseiből, azaz a kényszerek köréből tud kiébredni.

A tanítványaira nem vonatkozott a kasztrendszer: azt mondta, ha valaki menedéket vesz a fölébredés tanításaiban, az a tanítványok kasztjához tartozik, amely fölötté áll bármely születési meghatározottságnak.

2. Jelenleg a buddhizmusnak három nagy ága van: a kis szekér (*bínajána*), a nagy szekér (*mahájána*), és a gyémánt szekér (*vadszrajána*). Már Buddha távozása után, mivel nem hagyott kinevezett utódot maga után, a rend tizennyolc ágra szakadt, ahol mindegyik vonal a tanítás egy bizonyos vonatkozását hangsúlyozta.

Később is tovább bonyolódtak a vonalak, ma mindegyiki közösségnek van Mestere, de nincs a buddhizmusnak elfogadott egyszemélyű vezetője. A buddhizmusban léteznek világi gyakorlók, akik csak öt vagy nyolc fogadalmat tesznek le, a nem-ártás fogadalmait, de léteznek novíciusok, valamint teljesen fölszentelt szerzetesek is, akiknek több, mint kétszáz fogadalmat kell betartaniuk.

3. A buddhizmusnak nincsen egyetlen szent könyve, hanem egy hatalmas könyvgyűjteménye, melyet szanszkritül *Tripitakának*, azaz a Három Kosárnak neveznek. A többféle kánon közül száznolc kötetre rúg a tibeti Tripitaka és kettőszázhuszonöt kötetre a magyarázó irodalom.

Az első kosár az erkölcsi témájú szövegeket foglalja magában, a karma tanításait, valamint a világi és szerzetesi fegyelmi szabályokat, az erkölcsös életvezetés elveit. A helyes viselkedés nélkülözhetetlen a befelé forduláshoz, azaz az ösvény járásához, amelynek legfőbb gyakorlata a szertartások mellet a szemlélődés (meditáció).

A második kosár leginkább a szemlélődés útjáról szól, és a szútrákat (fonál), a beszédeket foglalja magában.

A harmadik kosár a szemlélődés eredményéről szól, a tudat és az általa érzékelt világ fölépítéséről, valamint a kapcsolódó igen mély bölcséleti értelmezésekről. E gyűjteménynek *Abhidharma* (magasabb Tan) a neve, és tárgya a bölcsesség.

4. A képzés három szintet foglal magában: az erkölcs, azaz a viselkedési fogadalmak betartását; az e tartásra és éberségre épülő szemlélődést, amellyel képessé válunk befelé figyelni, és fölfedezni az érzelmi szélsőségek és az én működését; valamint a bölcsességet, amely azt jelenti, hogy elemeznünk kell a tapasztalt jelenségeket különféle ismérvek alapján.

Nagyon fontos a szeretet és együttérzés *gyakorlata*, a *bódhicsitta*, ami azt jelenti, hogy minden lény megsegítése érdekében gyakorlunk. A buddhizmus rengeteg módszert használ a tudat lecsöndesítésére és irányíthatóvá tételére, kezdve a mozdulatlan ülés gyakorlatától, az elvonulásoktól, a légzés-szemlélődések, a mantrázás, a szent szövegek ismétlése, és a képzelet gyakorlatokon át egészen a testi jógaig, valamint a szent táncokig.

Természetesen nagyban függ az adott vonal jellegétől, hogy milyen gyakorlatrendszerrel találkozhatunk. Általában egy nap többször is pudzsa-, azaz följánlás-szertartásokat végzünk a Buddhákkal és Bódhiszattvakkal létesítendő különféle kapcsolatok érdekében.

5. Rengeteg *ünnepe* található a buddhizmusban, természetesen minden vonal a saját alapítójának születésnapját ünnepli, de a szenteknek leginkább a távozásuk napját tartjuk számon, hiszen akkor oldódik föl az utolsó kényszer, maga a test, akkor tapasztalható meg a maga tisztaságában a nirvána, a megvilágosodott állapot.

Minden vonal ünnepli *Buddha születését*, amely egy napra esik megvilágosodásával és távozásával: e legszentebb ünnep, a *Vészák*, május teliholdjára esik. (A buddhizmus ünnepei is a hold-naptárt veszik számításba.)

A második nagy ünnep, a *Tizenöt csoda* ünnepe az ázsiai újév, azaz a februári újhold napjára esik.

A harmadik novemberben *Buddha visszatérte* a Harminchárma mennyei világból, ahol korán meghalt édesanyját tanította.

A negyedik általános nagy ünnep pedig a megvilágosodás utáni negyvenkilencedik napra eső *Dharma-cakra* ünnep, vagyis a Tan kerekének első megforgatása. Ekkor Buddha első tanítására emlékezünk, amelyet a negyvenkilenc napig tartó elragadtatása után adott.

6. A szerzetesek az elhunytak ruháinak száznyolc darabjából varrták leplüket vagy köntösüket, így emlékeztén a múlandóságra. Az *öltözék* földszínű volt, azaz az akkori Indiában okkersárga. Mára a legtöbb vonalnak saját kialakult szerzetesi viselete van, és általában jellemző a haj tarra borotválása.

Összesen hét kellék lehet egy szerzetes birtokában: az öltözéke, a koldulócsésze, a borotva, a szandál, az öv, a gyógyszer és a vízszűrő, melynek az a szerepe, hogy az ivás előtt kiszűrjék az apróbb élőlényeket, ezzel is a nemártást gyakorolva. Természetesen később az imafüzér is a viselet része lett.

Az *étkezés* a szerzeteseknél csak dél előtt történhetik, és csak azt fogyasztják, amit a világiak följánlottak nekik (ráadásul ez lehetett hús is, ama kitételrel, hogy ne miattuk vágjanak állatot).